

OLAĞANÜSTÜ HAL UYGULAMASI İLE İLGİLİ İHRACATÇILARIMIZA BİLGİLENDİRME

Bilindiği üzere, Milli Güvenlik Kurulu'nun tavsiyesi üzerine demokrasi, hukuk, özgürlükleri koruma ve güçlendirme amacıyla 3 ay süreyle olağanüstü hal (OHAL) uygulanmasına yönelik karar, Bakanlar Kurulunca 20.07.2016 tarihinde alınmıştır.

Anayasamızın 120. maddesi ile 2935 sayılı Olağanüstü Hal Kanunu'nun 3. maddesinin (b) bendi kapsamında "*Anayasa ile kurulan hür demokrasi düzenini veya temel hak ve hürriyetleri ortadan kaldırmaya yönelik yaygın şiddet hareketlerine ait ciddi belirtilerin ortaya çıkması veya şiddet olayları sebebiyle kamu düzeninin ciddi şekilde bozulması*" sebebiyle, ülke genelinde 21.07.2016 Perşembe günü saat 01.00'den itibaren 90 gün süreyle Olağanüstü Hal ("OHAL") ilan edilmiştir.

TİM ve İhracatçı Birliklerinin Faaliyetleri

OHAL ilanı ile, ihracat, ithalat ve gümrükleme başta olmak üzere ticari faaliyetlerin akışına yönelik bir değişiklik olmamıştır. Buna bağlı olarak, Türkiye İhracatçılar Meclisi ve tüm İhracatçı Birliklerimiz faaliyetlerine aynen devam etmekte olup, mesai gün ve saatleri ile iş süreçlerinde herhangi bir değişiklik söz konusu değildir.

OHAL Nedir?

Genel olarak OHAL Kanunu ile; tabii afet, tehlikeli salgın hastalıklar veya ağır ekonomik bunalım ve kamu düzeninin ciddi şekilde bozulması durumlarında OHAL kapsamında alınacak tedbirler belirlenmiştir. Kanun'da, vatandaşlar için getirilmesi öngörülen çalışma yükümlülükleri, para, mal ve olağanüstü hallerin her türü için ayrı ayrı geçerli olmak üzere, temel hak ve hürriyetlerin nasıl sınırlanacağına, tedbirlerin nasıl alınacağına, kamu görevlilerine hangi yetkilerin verileceğine, görevlilerin statülerinde ne gibi değişiklikler yapılacağına ve olağanüstü yönetim usullerine ilişkin hükümlere yer verilmiştir.

Kanun'un ilgili 11. Maddesi ve atıf yaptığı 9. Maddesi kapsamında düzenlenen tedbirlerin arasında önem arz eden ve hem ekonomik faaliyetlere etki potansiyeli bulunan hem de üyelerimizin dikkatini çekmek istediğimiz hükümleri aşağıda bulabilirsiniz. Hükümetimiz tarafından temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılmasının söz konusu olmayacağını belirtildiğinden söz konusu tedbirleri tekrar etmek yerine daha çok ekonomik sonuçları olacağını değerlendirdiğimiz tedbirleri genel olarak aşağıda bulabilirsiniz.

9. madde kapsamındaki tedbirler:

- Bölgenin belirli yerlerinde yerleşimi yasaklamak, belirli yerleşim yerlerine girişi ve buralardan çıkışı sınırlamak, belli yerleşim yerlerini boşaltmak veya başka yerlere nakletmek,
- Rasmi ve özel her derecedeki öğretim ve eğitim kurumlarında öğrenime ara vermek ve öğrenci yurtlarını süreli veya süresiz olarak kapatmak,
- Gazino, lokanta, birahane, meyhane, lokal, taverna, diskotek, bar, dansing, sinema, tiyatro ve benzeri eğlence yerleri ile kulüp vesair oyun salonlarını, otel, motel, kamping, tatil köyü ve benzeri konaklama tesislerini denetlemek ve bunların açılma ve kapanma zamanını tayin etmek, sınırlamak, gerektiğinde kapatmak ve bu yerleri olağanüstü halin icaplarına göre kullanmak,

d) Bölgede olağanüstü hal hizmetlerinin yürütülmesi ile görevli personelin yıllık izinlerini sınırlamak veya kaldırmak,

e) Bölge sınırları içerisindeki tüm haberleşme araç ve gereçlerinden yararlanmak ve gerektiğinde bu amaçla geçici olarak bunlara el koymak,

f) Tehlike arz eden binaları yıkmak; sağlığı tehdit ettiği tespit olunan taşınır ve taşınmaz mallar ile sağlığa zararlı gıda maddelerini ve mahsullerini imha etmek,

g) Belli gıda maddeleri ile hayvan ve hayvan yemi ve hayvan ürünlerinin bölge dışına çıkarılmasını veya bölgeye sokulmalarını kontrol etmek, sınırlamak veya gerektiğinde yasaklamak,

11. madde kapsamındaki tedbirler:

a) Sokağa çıkmayı sınırlamak veya yasaklamak,

b) Belli yerlerde veya belli saatlerde kişilerin dolaşmalarını ve toplanmalarını, araçların seyirlerini yasaklamak,

c) Kişilerin; üstünü, araçlarını, eşyalarını aratmak ve bulunacak suç eşyası ve delil niteliğinde olanlarına el koymak,

d) Olağanüstü hal ilan edilen bölge sakinleri ile bu bölgeye hariçten girecek kişiler için kimlik belirleyici belge taşıma mecburiyeti koymak,

e) Gazete, dergi, broşür, kitap, el ve duvar ilanı ve benzerlerinin basılmasını, çoğaltılmasını, yayımlanmasını ve dağıtılmasını, bunlardan olağanüstü hal bölgesi dışında basılmış veya çoğaltılmış olanların bölgeye sokulmasını ve dağıtılmasını yasaklamak veya izne bağlamak; basılması ve neşri yasaklanan kitap, dergi, gazete, broşür, afiş ve benzeri matbuayı toplatmak,

f) Söz, yazı, resmi, film, plak, ses ve görüntü bantlarını ve sesle yapılan her türlü yayımı denetlemek, gerektiğinde kayıtlamak veya yasaklamak,

g) Hassasiyet taşıyan kamuya veya kişilere ait kuruluşlara ve bankalara, kendi iç güvenliklerini sağlamak için özel koruma tedbirleri aldirmek veya bunların artırılmasını istemek,

h) Her nevi sahne oyunlarını ve gösterilen filmleri denetlemek, gerektiğinde durdurmak veya yasaklamak,

i) Ruhsatlı da olsa her nevi silah ve mermilerin taşınmasını veya naklini yasaklamak,

j) Her türlü cephaneler, bombalar, tahrip maddeleri, patlayıcı maddeler, radyoaktif maddeler veya yakıcı, aşındırıcı, yaralayıcı eczalar veya diğer her türlü zehirler ve boğucu gazlar veya benzeri maddelerin bulundurulmasını, hazırlanmasını, yapılmasını veya naklini izne bağlamak veya yasaklamak ve bunlar ile bunların hazırlanmasına veya yapılmasına yarayan eşya, alet veya araçların teslimini istemek veya toplatmak,

k) Kamu düzeni veya kamu güvenini bozabileceği kanısını uyandıran kişi ve toplulukların bölgeye girişini yasaklamak, bölge dışına çıkarmak veya bölge içerisinde belirli yerlere girmesini veya yerleşmesini yasaklamak,

l) Bölge dâhilinde güvenliklerinin sağlanması gerekli görülen tesis veya teşekküllerin bulunduğu alanlara giriş ve çıkışı düzenlemek, kayıtlamak veya yasaklamak,

m) Kapalı ve açık yerlerde yapılacak toplantı ve gösteri yürüyüşlerini yasaklamak, ertelemek, izne bağlamak veya toplantı ve gösteri yürüyüşlerinin yapılacağı yer ve

zamanı tayin, tespit ve tahsis etmek, izne bağladığı her türlü toplantıyı izletmek, gözetim altında tutmak veya gerekiyorsa dağıtmak,

n) İşçinin isteği, ahlak ve iyi niyet kurallarına uymayan haller, sağlık sebepleri, normal emeklilik ve belirli süresinin bitmesi nedeniyle hizmet akdinin sona ermesi veya feshi dışında kalan hallerde işçi çıkartmalarını işverenin de durumunu dikkate alarak üç aylık bir süreyi aşmamak kaydıyla izne bağlamak veya ertelemek,

o) Dernek faaliyetlerini; her dernek hakkında ayrı karar almak ve üç ayı geçmemek kaydıyla durdurmak,

ö) Anayasanın 121 inci maddesine göre, olağanüstü halin ilanına veya devamına sebep olan hallerin Türkiye Cumhuriyeti sınırları ve mücavir yurt bölgelerimiz üzerinde cereyan etmesi ve eylemcilerin eylemlerini müteakip komşu ülke topraklarına sığındıklarının tespit edilmesi durumunda, ilgili komşu ülke ile Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti arasında varılacak müabaka çerçevesinde, valinin talebi üzerine ilgili komutan, eylemcileri ele geçirmek veya tesirsiz hale getirmek maksadı ile, her defasında Genelkurmay Başkanlığı kanalı ile Hükümetin müsaadesi tahtında, ihtiyaca göre, Kara, Hava veya Deniz Kuvvetleri unsurları ile mahdut hedefli sınır ötesi hareket planlayıp icra etmek.

OHAL uygulamaları

Yukarıda bahsedilen tedbirlerin uygulanması kapsamında OHAL Hükümete tasarı ve teklifler yerine Kanun Hükümünde Kararname ("KHK") çıkarma yetkisini vermektedir. Hükümet tasarıları ile milletvekillerince verilen yasa teklifleri, Meclis'te komisyonlardan bağlamak üzere yasama süreci sonunda kabul edilirken, Kanun'un 4. Maddesi kapsamında KHK'lar Resmi Gazete' de yayımlandıktan sonra aynı gün TBMM'nin onayına sunulabilecektir.

Yürütme erkinin kuvvetlendirildiği diğer bir konu da OHAL ilanı ile valilerin daha geniş yetkiler ile donatılıyor olmasıdır. Valiler, genel güvenlik, asayiş ve kamu düzenini korumak, şiddet olaylarının yaygınlaşmasını önlemek amacıyla OHAL Kanunu kapsamında yukarıda belirtilen tedbirleri uygulamaya koyabileceklerdir.

OHAL kapsamında işçi işveren ilişkileri nasıl ilenleyecektir?

Sosyal Sigortalar uygulamaları ile ilgili olarak uygulamada herhangi bir değişiklik olup olmayacağı hususu henüz hükümetimiz tarafından belirtilmemiş, işe giriş, işten çıkış işlemleri, bildirme ve rapor gibi süreçlerle ilgili bir değişiklik henüz yayımlanmamıştır.

Ayrıca yukarıda belirtildiği gibi OHAL Kanununda istenilen ölçüde işçilere ilgili bazı sınırlamalar bulunmaktadır. OHAL Kanunu 11.maddesi (n) bendi de daha sonra alınabilecek bir önlem olup, işçi işveren ilişkisini düzenlemektedir. Henüz bu maddede belirtilen tedbirlere ilişkin bir karar alınmamış olmakla birlikte, tedbir amaçlı olarak ilan edilmesi durumunda; işçi kendi istemeden sonra (istifa), İş Kanunu maddesi 25'e (ahlak ve iyi niyet kurallarına uymayan haller)uymayan haller dışında, sağlık sebepleri, emeklilik ve belirli süreli iş sözleşmesinin süre bitiminin dışında, işçi çıkarmak isteyen işveren 3 aylık süre ile bu durumu ertelemek zorunda kalabilecektir. Üç aylık süreç azami süre olup işverenin içinde bulunduğu durum ile bu süre kısalabilecektir.

Yurt Dışına Çıkışlarda Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar

OHAL süresi boyunca yurt dışı çıkışlarında çalışanların herhangi bir gecikme yaşamaması için; iş yerini belgeleyen bir belge, kart ya da izin belgesi, sigorta dökümü vs. bulundurması önem arz edebilecektir.

Tedbirlere İlişkin İlanların Takibi

Yukarıda belirtilen tedbirlerin valiliklerce yürürlüğe konması halinde doğabilecek hak kayıpları için yargı yolu açık olmakla beraber yargıya başvurulmuş olması yürütmeyi durdurmaz. Bu nedenle söz konusu tedbirlerin ve çıkartılacak KHK'lerin takibi büyük önem arz etmekte olduğu düşünülmekte olup alınan tedbirlerin uygulanmasında da azami özen ve dikkat gösterilmesi tavsiye edilmektedir.

Geçilen aşamada OHAL ilanı dışında herhangi bir düzenleme yapılmadığından hâlihazırda üyelerimiz tarafından yürütülen uygulamalarda bir değişiklik söz konusu olmadığı ve aynı şekilde devam ettirilmesinde bir sakınca bulunmadığı hususu değerlendirilmektedir.

Bilgi ve değerlendirmelerinize sunarız.